

Коле Чашуле е автор на голем и разгранет белетристички опус. Неговите драми, раскази, романи, есеи и критички и историски рефлексии, претставуваат извонредно значајни постигнувања во усвојувањето и брзиот квалитетен растеж како на жанровите во македонската современа литература, така и во развојот на нови книжевни филозофски идеи во неа.

■ Пишува:
Ружица ГОЧЕВСКА

Оскар Вајлд еднаш рекол: "Целата уметност во исто време е и површина и симбол. Оние што ќе навлезат под површината, влегуваат во опасност на сопствен ризик. Оние што ќе го прочитаат симболот, исто така влегуваат во опасност на сопствен ризик". Во случајот со Коле Чашуле, нема двоумење. Тој е беспрекорен уметник над своето дело. Синтагмата "зборот го болувам - болот го зборувам" најавтентично го отсликува македонскиот бунтовник, бдејачот над македонските црнила, нашиот Коле Чашуле.

Тој е еден од втемелувачите на повоената македонска литература. Заедно со Славко Јаневски, Блаже Конески, Владо Малески и Ацо Шопов, Коле Чашуле беше една од клучните личности во процесите на културната ренесанса на новата македонска епоха во XX век.

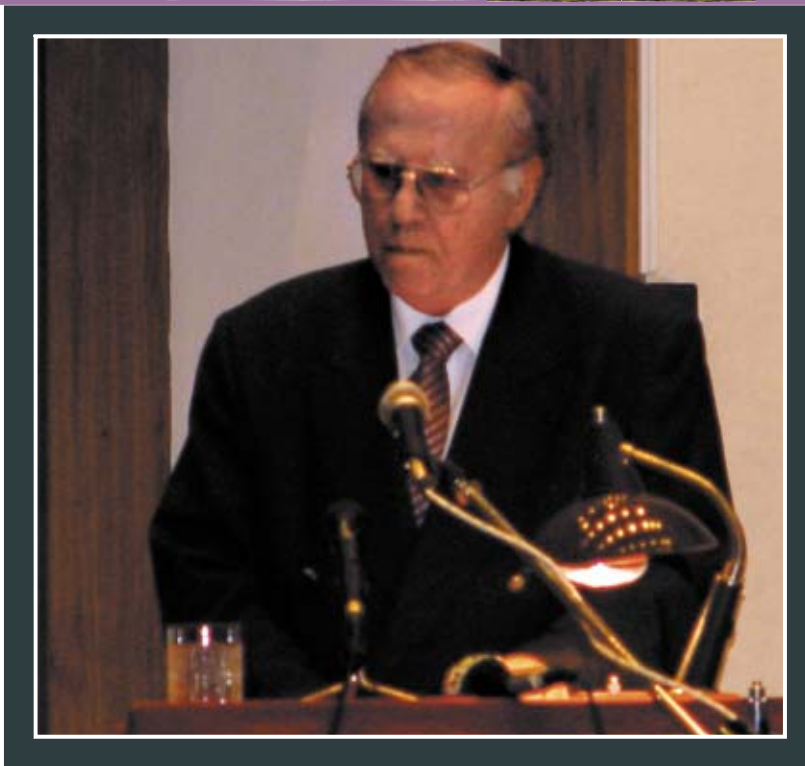
ДА СЕ ПИШ ДА СЕ ВОЈУ

Од славната плејада на горенаведените автори, само Коле Чашуле останува да го чекори патот на македонската историска, културна, национална и духовна голгота.

Неговото стапување на литературната сцена се случи во мошне тежок период за Македонија. Повеќе од неопходен беше неговиот бунтовен карактер. Како литературен творец, Чашуле го даде својот особен придонес македонската литература да се ослободи од стегите на монистичкото естетско мислење, да го еманципира и промовира сопствениот израз и да ги прошири своите тематски хоризонти. Со него и неговото творештво македонската литература се вклучи во општите светски текови на литературата во XX век.

Коле Чашуле е автор на голем и разгранет белетристички опус. Неговите драми, раскази, романи, есеи и критички и историски рефлексии, претставуваат извонредно значајни постигања во усвојувањето и брзиот квалитетен растеж како на жанровите во македонската современа литература, така и во развојот на нови книжевни филозофски идеи во неа.

Писател со висока книжевна култура одгледана на најдобрите искуства од македонското,

УВА МАКЕДОНСКИ ЗНАЧИ ВА

југословенското и светското книжевно наследство, автор со ретка ерудиција и длабока упатеност во современите книжевни, историски, политички и национални историски процеси, Коле Чашуле своите книжевни преокупации ги оствари со ретка писателска дарба и оригинална творечка самосвест, применувајќи модерен авторски пристап и афирмирајќи го сензибилитетот на модерен и ангажиран писател.

Неговото дело се одликува со студиозна втемеленост во проблематиката што ја обработува и е богато со нови артистички решенија во уметничка форма, особено во бројните драмски и драматуршки експерименти на пиесите, со ретка стилска и семантичка перфекција на своето книжевно писмо, со бројни иновации во естетската транспонација на животната и историска материја.

Вслушаноста на Коле Чашуле во својата современост, неговиот непокој за несопојството на веков, ангажирањето негово за неговата судбина во неговото дело се заокружени. Тие се заокружени и по своите книжевни вредности, што се движат кон интегрален уметнички квалитет со кој Чашуле се вградува во највредното што современата македонската литература и театар го создале.

ИМПОЗАНТНОСТ

Горенаведените аргументи доволно зборуваат за големината и вредноста на овој наш македонски писател и општественик. Во својата богата збирка на награди и признанија, оваа година Коле Чашуле го додава и посебното признание од Македонската академија на науките и уметностите. Имено, врз основа на предлогот за избор на почесен член при МАНУ, од Одделението за уметност на седницата одржана на трети февруари 2003 година, за почесен член на МАНУ беше избран Коле Чашуле, а истата одлука беше верификувана на 14-то Изборно собрание на Академијата одржано на 23 мај минатата година. Во образложението на МАНУ по повод изборот на Коле Чашуле, за почесен член стои: "Во личноста и делото на Коле Чашуле се открива новата македонска епоха во сета нејзина

длабочина и сеопфат, уверени во историската димензија на неговата личност и дело, имаме чест од името на Одделението за уметност да го поднесеме предлогот тој да се избере за почесен член на МАНУ. Со тој чин нашата Академија ќе ја изрази почитта и признателноста на неговото обемно и големо дело."

По повод изборот за почесен член при Македонската академија на науките и уметностите, Коле Чашуле одржа пристапна беседа, насловена како "За моите учители". Истата се одржа на 17 март оваа година, во просториите (свечената сала) на МАНУ. Свечениот собир го отвори претседателот на МАНУ, академик Цветан Грозданов. За делото на Коле Чашуле говореше академик Петре М. Андреевски, а артистот Славко Нинов го читаше есејот "Сентиментален расказ" од Коле Чашуле.

Во своето воведно излагање академик Цветан Грозданов истакна:

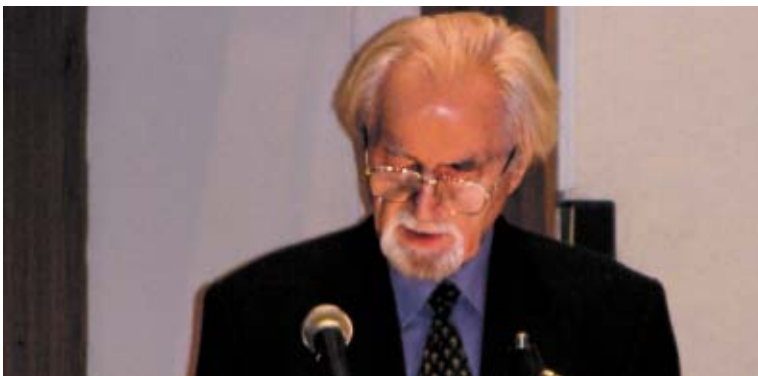
Коле Чашуле е автор на обемно творештво - 25 драми, 11 романи, четири книги раскази и шест книги есеи, на една монографија (за Страшо Пинџур) и на стотина прилози, есеи, патописи, интервјуа, напишани во период од 60 години.

Роден е на 2 март 1921 година во Прилеп, во семејството на Стевка и Илија Кељеви, а по смртта на мајка му бил посвоен од вујкото Илија Чашуле од кого и го зел презимето. Се школувал во Прилеп и Битола, а подоцна и во Белград на Медицинскиот факултет. Студиите ги прекинал за време на Втората светска војна. По ослободувањето бил уредник на списанијата "Современост" и "Разглед", прв министер за култура во 1951 година и вршител на дипломатски должности во Канада, Перу, Боливија и Бразил. Носител е на повеќе награди и признанија, меѓу кои: "11 Октомври", наградите "Стале Попов", "Марин Држиќ", "АВНОЈ", "Војдан Чернодрински" и други.

ните пред заспивање на баба му Ташка и приказните на Марко Цепенков од кои научил дека "да се пишува македонски значи да се војува и да се победува".

Артистот Славко Нинов го читаше есејот "Сентиментален расказ" чија интерпретација остави пријатен впечаток на сите љубители и почитувачи на делото на Чашуле.

Со своето книжевно дело Чашуле, отворено, непосредно и директно се вслушува во своето време, така што со своите драми тој се вгради во стилот и во пораките на т.н. ангажиран политички театар, во сферите на поопштите метафори на современиот универзум. Во него подеднаво интензивно се откриваат и жртвите и нивните мачители. Неговата литература е творечко бдење врз судбината на светот, разјадуван од чудовишното растење на облиците на демонската лична власт, на сеништето на администрацијата, бирократијата, безусловниот ред и поредок во кој се дават покорноста, послушноста и обезличувањето на човекот, слободата на мислите, на чувствата, на елементарниот живот.

- "За животот што го живее Коле Чашуле, мнозина од нас со многу животни искуства тоа не можеме да го испишеме. Тоа е долга и макотрпна животна врвлица која тешко се изодува, но затоа достоин се болува".

ТВОРЕШТВОТО

Мајсторот на убавиот збор, академик Петре М. Андреевски, вака го започна своето излагање:

- "Ако сакаме да се повикаме на нашите традиционални вредности, почесно место на секоја трпеза му припаѓало на кумот, на најугледниот домаќин или на најстариот и најпријателниот член на семејството. Според тоа, овој пат јас сум почестен што можам барем нешто пригодно да кажам за Коле Чашуле. Што да се каже за творецот со толку богата биографија и импозантен творечки опус? Неговата дарба или оној Божји пламен Чашуле умеш-

но ги негува целиот свој живот. Може да се рече дека од тој Божји пламен несобично им позајмувал на оние кои никогаш го немало доволно. Тој пламен ќе блесне уште во првите негови творби. Опусот на Коле Чашуле претставува една од врвните вертикали во македонското творештво, во македонската литература и култура, во балкански и европски контекст".

- "Што да беседи човек кога неговата биографија се неговите книги", истакна Коле Чашуле, кому признанието му го врачат претседателот на Академијата Цветан Грозданов.

Во својата беседа Чашуле рече дека негови училишта биле сказ-

